

Марчій-Дмитраш Тамара Михайлівна

кандидат педагогічних наук, доцент

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника»

м. Івано-Франківськ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ОБДАРОВАНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В СУЧАСНИХ ДНЗ УКРАЇНИ

Згідно із законом України "Про освіту" дошкільні заклади мають сприяти розвитку обдарованості кожної особистості. Виявлення творчих можливостей дітей і їхня реалізація передбачає формування талановитої молоді, здатної підвищити якість будь-яких суспільних реформ; творчість і обдарованість є складовими людської духовності. У перспективі такі діти є інтелектуальним потенціалом української держави.

Сучасна педагогічна наука і практика спрямована на дослідження нових підходів до організації навчально-виховного процесу ДНЗ, оскільки суспільство вимагає активної, ініціативної і творчої особистості. Дошкільний вік є початковим етапом її становлення. Своєчасне виявлення інтересів і нахилів дітей, формування їх творчих здібностей у дошкільних закладах є **актуальними** і потребують вивчення на рівні науково-теоретичних і практичних досліджень.

Суттєвий внесок у вивчення психологічних особливостей обдарованих дітей як передумови розвитку їх креативних можливостей на прикладі провідних типів обдарованості зробили психологи Б. Ананьєв, А. Брушлінський, Г. Костюк, М.Холодная та інші (проаналізовано поняття «потенційна обдарованість», «актуальна обдарованість», «реальна обдарованість» або «талант»). Означену проблему досліджено зарубіжними вченими Ф. Барроном, К. Тейлором, Т. Дж. Гілфордом, П. Торренсом та іншими. На основі ідей психологів ХХ століття Б. Блума та Дж. Керрола їхніми послідовниками розроблено методику навчання обдарованих дітей.

Вагомий внесок у розв'язання проблеми обдарованості зробили психологи Л. Виготський, Г. Чистякова, В. Юркевич та інші.

Міністерством освіти і науки України, Інститутом педагогічної і психологічної освіти АПН України укладено рекомендації щодо роботи з обдарованими дітьми. В Українському центрі творчості дітей та юнацтва створено координаційну раду "Обдарована дитина" для їх пошуку, виявлення і підтримки. Функціонує Державна цільова соціальна програма «Школа майбутнього».

Обдарованими є діти, які випереджають однолітків за темпами розвитку і мають високий інтелектуальний, творчий потенціал, досягають високих результатів у навчанні та в різних спеціальних видах діяльності [3]. Вони характеризуються певними особливостями, зокрема хорошою пам'яттю у поєднанні з раннім мовним розвитком, яскравою уявою, допитливістю, тонкою спостережливістю, зосередженістю, посидючістю, розвинутою свідомістю, активністю, творчим пошуком, вони хочуть вчитися і досягають значних успіхів у навчанні, вміють аналізувати, систематизувати, класифікувати і узагальнювати, концентрувати увагу.

Для виявлення таких малюків на першому етапі в ДНЗ проводять пошукову роботу. Для цього спостерігають за ними, проводять психолого-педагогічну діагностику їх здібностей, створюють базу даних про їх нахили і здібності. На другому етапі проводять спеціальні заняття та різні види діяльності з обдарованими дітьми в підгрупах, використовують індивідуальні програми розвитку здібностей, а також залучають батьків до роботи з ними. На третьому етапі для сприяння розвитку обдарованості вихованців залучають до участі у виставках, концертах, змаганнях, інформують громадськість про їх здобутки, забезпечують співпрацю з майбутнім учителем початкової школи, реалізуючи принцип наступності між вказаними вище ланками освіти [4].

Проте не в усіх обдарованих дітей простежується інтерес до навчання. У деяких із них низький рівень або відсутня мотивація до учіння. Тому в

процесі роботи слід надавати перевагу таким методам взаємодії, які сприяли б зацікавленню дітей, розвитку всіх психічних процесів, креативності. На наше переконання, всі ці вимоги може задовольнити продумане і доцільне використання дидактичних ігор в ДНЗ.

Основними чинниками, які сприяють ефективності застосування дидактичних ігор у процесі роботи з обдарованими дошкільниками є мотиваційне забезпечення, організація ігор із урахуванням індивідуальних вікових особливостей дітей, необхідність ускладнення й дозування, емоційність педагога, забезпечення ігрового процесу наочними матеріалами, позитивна реакція вихователя на старання дитини і на результати ігор, використання комунікативно-ігрового підходу [2, с. 62].

Обдарованість не є набором постійних унікальних якостей, вона є здатністю людини ще в дошкільному дитинстві відчувати незвичайне, робити відкриття, переривати неперервність спокійної течії життя. Особливо ці якості проявляються в дидактичних іграх.

Основними причинами труднощів, з якими обдаровані дошкільники стикаються у процесі взаємодії в дидактичній грі є недостатній розвиток вольової сфери; підвищена вимогливість до себе та невміння пережити невдачу в грі; емоційність; невміння слухати інших; бажання домінувати, брати на себе роль організатора спільних ігор, демонструвати власні знання, уміння, значимість; прагнення будь-якою ціною сконцентрувати увагу дорослих на собі; непримиримість відносно менш успішних дітей, зневага, нетолерантність; звичка виправляти інших.

Розвитку обдарованості дошкільників, на думку Дж. Сміта, сприятиме урахування у навчально-виховній роботі фізичних (наявність матеріалів для творчості й можливості в будь-яку хвилину діяти з ними), соціально-економічних (відчуття зовнішньої безпеки дитиною, позитивна оцінка дорослими її творчих ідей) та психологічних (відчуття внутрішньої безпеки, розкутості й свободи за рахунок підтримки дорослими творчих починань дошкільників) умов [4].

Окрім того, важливо реалізовувати низку педагогічних умов: а) розробка способів ідентифікації обдарованих дітей дошкільного віку; б) обґрунтування концептуальної моделі освіти дошкільників, орієнтованої на специфіку розвитку їх інтелектуальних і творчих здібностей; в) створення розвивального середовища, умов інтелектуального і творчого самовираження; г) спільна робота дошкільного навчального закладу з родинами для розвитку здібностей дітей [1].

Отже, щоб забезпечити ефективний розвиток обдарованої дитини дошкільного віку, слід допомогти їй займатися діяльністю, що відповідає її інтересам і приносить задоволення, створити для цього відповідні умови, поступово ускладнювати завдання, підтримувати. Так дошкільник отримуватиме задоволення від своєї діяльності і досягатиме в ній успіху, розвиваючи свої таланти і здібності, які можуть стати основою майбутньої професії.

Список використаних джерел

1. Біловус Н. Б. Обдарована дитина: пошуки нової парадигми навчально-виховного процесу в сучасному довіллі / Н.Б.Біловус // Науковий вісник Чернівецького університету: Зб. наук. праць: Педагогіка і психологія. – Чернівці: Рута, 2005. – Вип. 225. – С.10–16.
2. Зубенко Т. В. Комунікативний підхід до навчання іноземної мови учнів початкової школи / Зубенко Т. В. – Миколаїв : МДУ ім. В. О. Сухомлинського, 2006. – 120 с.
3. Матюшкин А.М. Загадки одарённости. Проблема практической диагностики / А. М. Матюшкин. – М.: Школа-Пресс, 1993. – 127 с.
4. <http://dnz36.edu.vn.ua/news/33.html>